

Българският печатъ извънъ границитѣ на Отоманската империя

Българскиятъ печатъ въ Оттоманската империя не бѣ свободенъ да разглежда открито българската национална проблема, да се бори явно за политически свободи или пъкъ да разисква въпроса за бъдещето устройство и управление на българската държава. Подобно поведение, независимо отъ прѣчкитѣ, които турската цензура би правила, би било нетактично, неполитично, би настроило турското правителство срещу българитѣ и не би допринесло за добиване и най-минимални човѣшки правдини. Благоприятното разрешение на църковния въпросъ е най-доброто доказателство, че цариградскитѣ българи сж познавали психологията на турчина, отъ когото съ добро можеше все пакъ да се получи нѣщо... Но нѣкои свободолюбиви българи съ твърдъ духъ и борческа енергия, не можейки да понасятъ притѣсненията въ Турция, се преселиха въ чужбина, отъ кждето поведоха ожесточена борба не само противъ Фенеръ, но и противъ турската властъ. Тѣ поставиха следъ време основитѣ на емигрантския печатъ, лайтмотивътъ на по-голѣмата частъ отъ който бѣ духовното и политическо освобождение на България — чрезъ революция или чрезъ външна помощъ.

Единъ отъ нашитѣ стари книжовници и публицисти, Ив. Добровски, именно по сжщитѣ съображения отишелъ къмъ 1850 г. въ Виена, кждето издалъ сп. „Мирозрение“. Той избралъ Виена за центъръ на своята публицистка дейность, защото искалъ по-отблизо да изучи положението на славянитѣ въ Австрийската империя и да има свободата да ратува, макаръ отъ далечъ, за даване човѣшки права на християнитѣ и особно на българитѣ въ Турция. „Мирозрение“ трѣбвало да излиза месечно, обаче отъ септемврий 1850 до юний 1851 г. излѣзли само 5 книжки, фор. 4^о, стр. 16. Въ 1870 г. Добровски подновилъ списанието си въ Букурещъ, подъ надсловъ: „Мирозрение или Български инвалидъ“, отъ което не видѣли свѣтъ повече отъ две книжки.